

Seletuskiri

haridus- ja teadusministri käskkirja „Hiiumaa gümnaasiumi ja rakendusliku kolledži moodustamine“ eelnõu juurde

1. Sissejuhatus

Käesoleva käskkirja eelnõu ja seletuskirja on koostanud Haridus- ja Teadusministeeriumi kutsehariduse ja oskuste poliitika osakonna nõunik Karin Ruul (tel 735 4099, karin.ruul@hm.ee), riigikoolide ja varade osakonna nõunik Anti Alasi (tel 735 0185, anti.alasi@hm.ee), õigus- ja personalipoliitika osakonna õigusnõunik Maarja-Liisa Vahi (tel 735 0297, maarja-liisa.vahi@hm.ee), õigus- ja personalipoliitika osakonna õigusnõunik Merilin Vipper (tel 735 1445, merilin.vipper@hm.ee), üldhariduspoliitika osakonna üldhariduse peaekspert Salle Andresson (tel 735 0145, salle.andresson@hm.ee) ja strateegia- ja finantsosakonna eelarve peaekspert Pille Tarto (tel 735 0169, pille.tarto@hm.ee).

Eelnõu koostatakse põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse § 2 lõike 3 punktide¹ ja 8, § 61 lõike 1, kutseõppeasutuse seaduse § 5 lõike 1 ja § 51 lõike 1 alusel ning kooskõlas Vabariigi Valitsuse 8. oktoobri 1996. a määrusega nr 244 kinnitatud „Valitsusasutuste hallatavate riigiasutuste moodustamise ja ümberkorraldamise ning nende tegevuse lõpetamise korraga“.

Eelnõu kohaselt moodustatakse Haridus- ja Teadusministeeriumi (edaspidi *ministeerium*) hallatava riigikoolina Hiiumaa gümnaasium ja rakenduslik kolledž.

Kutseõppeasutuse seaduse § 5 lõike 1 ja põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse (edaspidi PGS) § 61 lõike 1 alusel asutab riigikooli haridus- ja teadusminister. PGS § 61 lõike 2 kohaselt annab arvamuse kooli asutamise vajalikkuse kohta lähtuvalt piirkondlikust hariduspoliitikast ja koolivõrgu kujundamise vajadusest kooli asukohajärgne vald või linn.

Vabariigi Valitsuse 8. oktoobri 1996. a määrusega nr 244 kinnitatud „Valitsusasutuste hallatavate riigiasutuste moodustamise ja ümberkorraldamise ning nende tegevuse lõpetamise korra“ (edaspidi kord) punkti 2 järgi lähtutakse riigi haridusasutuste moodustamisel haridusseadusest, mõnd liiki haridusasutuste kohta käivatest eriseadustest ja nende alusel antud Vabariigi Valitsuse või haridus- ja teadusministri määrustest. Korra punkti 23 järgi vormistab riigikooli moodustamisotsuse haridus- ja teadusminister käskkirjaga.

2. Eelnõu sisu ja riigikooli moodustamise põhjendus

Haridusvaldkonna arengukavas 2021-2035¹ on seatud eesmärgiks, et õpivõimalused vastavad ühiskonna ja tööturu arenguvajadustele. Tegevuse 1.1. kvaliteetset haridust pakkuva, kaasava ja kestliku õppeasutuste võrgu ja taristu tagamiseks ühe esmatähtsa tegevusena on kokku lepitud olulise tegevusena õppeasutuste võrgu korrastamine. Koolivõrgu korrastamise vajadus tuleneb ennekõike õpilaste arvu vähenemisest. Arengukava valguses on tähtsustunud vajadus suurendada kõikide õppetasemete ja liikide sidusust ja paindlikkust ning tagada, et õpilastel oleks võimalik nende vahel sujuvalt liikuda. Strateegia rõhk lasub eraldusjoonte kaotamisel, mis takistavad liikumist formaal-, mitteformaal- ja informaalõppe ning ka üld- ja kutsehariduse vahel. Selle soodustamiseks on mõttekas kaasa aidata õppekeskkondade loomisele, mis arvestavad nüüdisaegse õpikäsituse, säästlikkuse ja ligipääsetavuse põhimõtetega ja mis kujuneksid oma valdkonna tippkeskusteks koostöös töömaailmaga.

Aastatel 2024-2025 korrastab ministeerium kutseõppeasutuste koolivõrku. Kutsehariduse õppekvaliteedi tõstmiseks ja ühtlustamiseks, õppebaaside efektiivsemaks kasutamiseks ja

¹ https://www.hm.ee/sites/default/files/eesti_haridusvaldkonna_arengukava_2035_seisuga_2020.03.27.pdf

dubleerimise vähendamiseks ning õppekohtade jaotuses demograafiliste muutustega arvestamiseks näeme kutseõppeasutustele ette vastutusvaldkonnad. Koolidele vastutusvaldkondade jaotamise eesmärgiks on tagada kvaliteetse õppe pakkumise kestlikkus piiratud ressursside tingimustes. Vastutusvaldkonnade jaotus on läbi räägitud ka tööandjate ja erialaliitudega. Kutseharidusreformi ühe tegevusena viiakse kutseõppepakkumine kooskõlla tööturu ootuste ja tegeliku vajadustega, st OSKA Eesti tööjõu- ja oskuste vajaduste analüüsidega. Analüüsi tulemusena vähendatakse riigieelarvest rahastatavaid õppekohti nendel õppekavadel, kus lõpetajaid on enam, kui tööturg vajab. Samuti suurendatakse vastuvõttu nendel erialadel, kus on suurem tööjõuturu vajadus.

Loodava riigikooli nimeks saab „Hiiumaa gümnaasium ja rakenduslik kolledž“. Riigikool moodustatakse 1. septembrist 2025, kuid õppetegevust alustab 1. septembrist 2026. Riigikooli moodustamine septembrist 2025 on vajalik, et oleks piisav aeg valmistada ette kooli õppetegevuse alustamist (direktori värbamine, pedagoogide ja muude töötajate ületoomine ja vajadusel värbamine, õppekava koostamine, õpilaste vastuvõtmise korraldamine).

Hiiumaa Ametikool ja Hiiumaa Gümnaasium liidetakse Hiiumaa gümnaasiumi ja rakendusliku kolledžiga ja liidetavad koolid lõpetavad oma tegevuse 31. juulil 2026.

Hiiumaa gümnaasiumi ja rakendusliku kolledži moodustamine ei too kaasa muudatusi seadustes. Moodustatav kool on riigikool, kus õpe toimub keskhariduse tasemel nii statsionaarses kui ka mittestatsionaarses õppevormis, põhikooli tasemel mittestatsionaarses vormis ning kutse- ja täiendusõppes.

Koolis jätkub seni hästi toimivate ja tööturu ootustele vastavate erialade kõrgel tasemel õpetamine. Kõik õpilased, kes kooli ümberkorraldamise hetkel õpivad Hiiumaa Ametikoolis ja Hiiumaa Gümnaasiumis, saavad riigikoolis jätkata õpinguid õppekaval, mille järgi nad õppima asusid.

Hiiumaa gümnaasiumi ja rakendusliku kolledži moodustamise järel korraldatakse konkurss direktori valimiseks. Õpetajate vabadele ametikohtadele kuulutatakse välja konkurss hiljemalt 1. aprilliks 2026. Töölepingud õpetajatega ja teiste töötajatega sõlmitakse hiljemalt 20. augustiks 2026.

3. Käskkirja rakendamiseks vajalikud kulutused

Riigikooli kulud kaetakse iga-aastase riigieelarve seadusega Haridus- ja Teadusministeeriumi valitsemisala eelarvest. Kooli suuruseks on planeeritud kuni 330 õppekohta, millele lisanduvad tasulises kutseõppes õppijad.

Hiiumaa Gümnaasiumi ja rakendusliku kolledži prognoositav eelarve projekt (eurodes)

	2025*	2025**	2026***	2026****	2027
Eelarve KOKKU	1 878 322	60 000	170 000	705 596	1 693 429
Majandamiskulud	531 686	30 000	85 000	226 253	543 006
Tööjõukulud	1 190 136	30 000	85 000	414 135	993923
Vahendid Riigi Kinnisvara AS-le	156 500	-	-	65 208	156 500

*Kahe kooli eelarved kokku, allikas: 20 riigieelarvelised vahendid

** Täiendavad vahendid kooli käivitamiseks 2025 a kolm kuud

*** 2026 a esimese 7 kuu kulud kooli käivitamiseks

**** Moodustub liidetavate koolide 5 kuu (august-detsember) eelarvetest.

Käesolev eelarve prognoos on hinnanguline, tuginedes 2025. a eelarve koostamise alustele, ning siia ei ole planeeritud õpetajate palga ega muude kulude tõusu. 2027 aasta kutseõppe rahastamise prognoosis on lähtutud uuest kutsehariduse rahastusmudelist. Õpilaste arvu täpsustumisel kulu ning täiendavate halduskulude prognoos arvestatakse iga aastaselt majandusprognoosis.

Moodustatava Hiiumaa gümnaasiumi ja rakendusliku kolledži eraldised 2025 ja 2026. aasta eelarvetes on kavandatud Haridus- ja Teadusministeeriumi kutsehariduse ja riigikoolide pidamise valdkondade eelarvesse. Vahendid eelarve tagamiseks on olemas ning neid juurde ei vajata.

4. Eelnõu võrdlev analüüs

Eelnõu on kooskõlas põhiseaduse ning reguleeritava valdkonna seaduste ja teiste õigusaktidega. Eelnõuga reguleeritavat valdkonda ei reguleeri Euroopa Liidu õigusaktid.

5. Käskkirja jõustumine

Käskkiri jõustub käskkirjast teatavaks tegemisest.

6. Eelnõu kooskõlastamine

Eelnõu esitatakse EISis kooskõlastamiseks Rahandusministeeriumile ja arvamuse avaldamiseks Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumile ning Hiiumaa Vallavalitsusele.

Alo Savi
kutsehariduse ja oskuste poliitika osakonna juhataja